

DET VAR DANMARK

Opgaver

Bogen DET VAR DANMARK er en blanding af fakta og fiktion.

Personerne i denne historie er fiktive, men tidstypiske.

De forskellige samfundsmæssige begivenheder er faktuelle, for så vidt min research har været i orden.

Opgaverne er samlet om hvert af bogens seks tiår:

1. **Opgaver med indholdsfokuserede læs og forstå-spørgsmål mm**
2. **Opgaver med mere sproglig opmærksomhed / grammatisk fokus og facit her i lærervejledningen.**
3. **Links til tidstypiske sange og et par filmklip**
4. **Forslag til fordybelse og inspiration**

Opgaverne lægger op til forskellige aktiviteter. Læreren vælger til og fra, alt efter kursisternes / elevernes interesse og sproglige niveau.

Materialet er selvkært ikke et udtømmende katalog af læringsaktiviteter. Den enkelte lærer vil kunne supplere med andre opgaver og øvelser, ligesom den enkelte lærer vil have sine egne vinkler og idéer til at supplere teksten med fordybelse i form af bøger, film, klip fra internet osv.

1. Læs og forstå-spørgsmålene

Disse spørgsmål er for det meste overfladespørgsmål, der kan styre læsningen og hjælpe den enkelte kursist til at tjekke egen forståelse af teksten.

Derudover kan disse læs og forstå-spørgsmål være et redskab i par-arbejde / gruppearbejde, hvor parret eller gruppen sammen tjekker deres forståelse af teksten og når til enighed.

Der er i læs og forstå-spørgsmålene indlejret øvelser til automatisering af diverse sprogfunktioner i forbindelse med mundtligt samarbejde, såsom bla at

- stille afklarende spørgsmål
- udtrykke enighed / uenighed
- sammenfatte tendenser
- lave sammenligninger

Desuden er der afslutningsvis til hvert tiår oplæg til en individuel skriftlig opgave.

Som alternativ til brug af læs og forstå-spørgsmålene kan man selvfølgelig bruge rollelæsning efter CL-model. Eller man kan uddelegere et par år til hver enkelt elev / kursist til mundtlig formidling i par, gruppe eller klassearbejde. Eller bruge helt andre fremgangsmåder.

2. Opgaver med sproglig opmærksomhed / grammatisk fokus

Her er der tale om en række opgaver, som omfatter bla:

- vælg de rigtige sætninger
- cloze: indsæt de rigtige ord
- vælg den rigtige verbalform
- arbejd med ordforståelse og ordbog
- omsæt fra direkte til indirekte tale
- skriv mail / brev

3. Links til tidstypiske sange samt et par filmklip

Her er der tale om især danske sange

- Melodi Grand Prix-sange
- Populære og / eller tidstypiske sange fra de forskellige tiår

4. Forslag til fordybelse

100 års barndom:

http://www.dr.dk/skole/Historie/100_aars_barndom/100_aars_barndom.htm

Dansk historie.dk

http://www.danskhistorie.dk/index.php?id=13&gclid=CM3C99_x-K8CFfAtmAodQ1M0Dg

Dr.dk/skole

<http://www.dr.dk/skole/Historie/1950erne/1950erne.htm>

Filmklip fra Danskernes egen historie:

<http://www.dkhistorie.dk/filmklip/>

Film: 100 års historie på 10 minutter

<http://www.vildmedhistorie.dk/?cat=1>

DR.dk HUSKER DU / Musik fra 50'erne til 90'erne

<http://www.dr.dk/Musik/Huskerdu/Musikken/20080208160815.htm>

DET VAR DANMARK

Lærervejledning

Forslag til dvd-film om Danmarks historie:

Danskernes egen historie

www.vildmedhistorie.dk

Paul Hammerichs Danmarkskrønike: Gamle Danmark 1945 – 1975

Dengang i Danmark 1945 – 1970

Danmarks historie

15 DVD'er med levende billeder af dansk historie fra 1896 – 1993

DET VAR DANMARK

Lærervejledning

Fest i kolonihaven 1951

En dejlig søndag i maj **kunne** Elses far **hejse** flaget i sin egen kolonihave. Her **stod** et fint og nyt lille træhus på 45 kvadratmeter, som han **havde bygget** med hjælp fra sine sønner og et par gode kolleger.

Huset **var** rødt med hvide vinduer og **stod** i en dejlig have med æbletræer og blomster, og der **var** en stor køkkenhave, hvor der **skulle dyrkes** kartofler, gulerødder, porrer, purløg og persille.

I dag **skulle** der **være** fest, og der **var** to ting at fejre: Den nye kolonihave og Susannes et-års-fødselsdag.

Else, Anni og deres svigerinder **havde** travlt. De **hjalp** deres mor med maden, mens Knud og Elses brødre **fik** en øl med Elses far. Lidt senere **kom** gode venner og naboer, og alle **sad** i haven og **spiste** frokost med sild, varme frikadeller, hjemmelavet leverpostej, medisterpølse og flere slags ost. De **drak** øl og snaps, solen **skinnede**, fuglene **sang**, og alle ved bordet **sang**: »Vi sejler op ad åen«, mens de **holdt** hinanden om livet og **vuggede** frem og tilbage.

Susanne og hendes små kusiner og fætre **kiggede** med store øjne på de voksne. Else **smilede**. »Sikke et dejligt sted, vi har nu her i familien!« **sagde** hun til sin svigerinde. »Her kan børnene lege sammen, og tænk på alle de vitaminer, de kan få fra sol og frugt og grøntsager!«

Elses dagbog 1955

Kære dagbog

Jeg sidder her 1. januar 1955 og tænker tilbage. Det er helt utroligt, hvad der **er sket** i Danmark og mit liv de sidste 10 år.

Den 1. januar for 10 år siden var vi stadig besat af den tyske besættelsesmagt, og vi var bange for fremtiden. Så kom befrielsen heldigvis d. 4. maj 1945, og vi **kunne trække** vejret igen. Jeg husker stadigvæk den aften. Så stor glæde og fest med naboerne i gaden, selv om jeg savnede Knud. Heldigvis kom han jo snart hjem!

Men der er andre ting, som jeg ikke har lyst til **at tænke** på i dagene efter befrielsen. De unge kvinder, der **blev klippet** skaldet på byens torv, fordi de **havde været** kæreste med en tysker.

Den gang syntes jeg, det var rigtigt **at straffe** dem på den måde. De **havde** jo været kæreste med fjenden. Men nu tænker jeg, at de stakkels piger bare var naive og forelskede. Og jeg tænker på, hvordan deres liv **har været** siden de dage i maj 1945. De forsvandt. De flyttede til andre byer og prøvede **at begynde** et nyt liv. Og nogle af dem havde fået børn med deres tyske kæreste. Hvordan mon det **er gået** med de børn?

Jeg har været heldigere. Knud og jeg giftede os, vi fik en lille lejlighed, og vi har fået to dejlige børn, Susanne og Bjarne. Jeg har meget at være taknemmelig for.

Hvem bestemmer over kvindens krop? 1961

1. »Jeg vil ikke skilles fra Tage.« => Alice siger, at hun ikke vil skilles fra Tage.
2. »Tænk på børnene!« => Alice siger, at Else skal tænke på børnene / på Tages og Alices børn.
3. »Jeg vil kæmpe for, at vores ægteskab kan blive godt igen. Tage må ikke vide noget.« => Alice siger, at hun vil kæmpe for, at deres ægteskab kan blive godt igen, og hun tilføjer, at Tage ikke må vide noget.
4. »Kan du låne mig penge til en abort?« => Alice spørger, om Else kan låne hende penge til en abort.
5. »Nej, se nu ikke så forskrækket ud.« => Alice siger, at Else ikke skal se så forskrækket ud.
6. »Der er mange, der får lavet en abort, det ved du godt, ikke?« => Alice spørger, om Else ikke ved, at der er mange, der får lavet en abort.
7. »Jeg har en adresse på én, der vil gøre det. Men det er dyrt.« => Alice siger, at hun har adressen på én, der vil gøre det, men at det er dyrt.

Dygtige og ikke-så-dygtige skolebørn 1964

Det er dagen før sommerferien. Susanne og alle de andre store elever står i gymnastiksalen og hører skolens inspektør tale.

Susanne hører ikke alt, **hvad** han siger. Hun er mere interesseret i ham Søren fra den anden Real-klasse, **der** står og kigger på hende.

Inspektøren taler om de dygtige børn, **der** kan fortsætte tre år i skolen på Real-linjen, **mens** de ikke så dygtige børn kan fortsætte i en Almen linje for 8.-9. og 10. klasse. Susanne er på Real-linjen, **for** hun klarer sig godt ved prøver og eksamen.

Men nu står inspektøren og siger farvel til en lille gruppe elever, **der** forlader skolen i dag, efter 7. klasse.

Jamen, **hvorfor** vil de ikke gå i skole mere? **Hvad** skal de så lave? Skal de ud og arbejde? **Det** forstår Susanne ikke. Aldrig mere lektier, det lyder jo meget godt. Men alligevel.

Nej, Susanne er glad for at gå i skole, **og** efter sommerferien skal hun begynde at lære fransk i 2. Real-klasse. Det lyder spændende. De elever, **der** fortsætter i Almen klasse, skal ikke lære fransk, **for** de skal i lære som håndværkere, **når** de går ud af skolen efter 9. eller 10. klasse.

Susannes dagbog 1965

Facit: H C A B F E I G D

Kære dagbog, så er jeg blevet 15 år! Hurra for mig!

1. = **H** Dagen startede dejligt. Mor og far og Bjarne havde været tidligt oppe for at lave morgenmad og dække bord. Jeg var faktisk vågen, for det var lyst på mit værelse, og fuglene sang. Jeg lå og hyggede mig med at høre, hvordan familien gik rundt og forberedte det hele.
2. = **C** Klokkeren halv syv blev der banket på min dør, og så kom de ind, mens de sang den lille søde og dumme sang: I dag er det Susannes fødselsdag, hurra, hurra, hurra. Jeg lod, som om de vækkede mig. Bjarne viftede med et flag, og mor satte en vase med grønne bøgegrene på mit skrivebord. Bøgen springer altid ud lige før min fødselsdag.
3. = **A** Inde i spisestuen var der parat til dejlig fødselsdagsmorgenmad med blødkogte æg, rundstykker og wienerbrød, som far havde hentet hos bageren allerede klokken seks.
4. = **B** Og så var der gaver. Mor gav mig en fin house-coat i lyserød nylon. Far gav mig en flot ny fyldepen – en rigtig Parker!
Bjarne gav mig en pose med curlers i forskellig størrelse og en Elida-shampoo. Så skal jeg ikke låne mors curlers mere, men heldigvis kan jeg bruge hendes tørrehjelm, så jeg ikke skal gå rundt med de curlers i håret i flere timer!
5. = **F** I skolen sagde pigerne selvfølgelig til lykke, og jeg viste dem min nye fyldepen og fortalte dem om de andre gaver. De synes, det er så sødt af Bjarne, at han bruger så mange penge på mig! Det synes jeg også. Jeg ved jo, at han arbejder hårdt som bybud for købmanden nede på hjørnet hver eftermiddag, og han tjener ikke ret meget.
6. = **E** Til aftensmad havde mor lavet min livret: mørbrad i flødesovs med paprika og duftende hvide ris. Det smager altså så godt! Det var heldigt, at far ikke skulle arbejde i aften, så vi kunne alle spise sammen. Mor havde også lavet dessert: Citronfromage. Uhm!! Hun har haft travlt med at lave alt det efter arbejdstid. Men hun er glad for at arbejde på fabrikken, siger hun.
7. = **I** Midt i aftensmaden ringede mormor og sagde til lykke. Vi er alle inviteret ud i kolonihaven på søndag, og så har mormor og morfar også en lille gave til mig, sagde hun.
8. = **G** Efter aftensmaden cyklede jeg ind til byen og mødtes med pigerne fra strikkeklubben: Inger, Mona, Bente og Sonja. Vi gik i biografen og så en film om agent 007: Goldfinger. Den var spændende, og ham Sean Connery er en meget flot mand.
9. = **D** Pigerne havde købt en lille gave til mig. Jeg fik en lyserød læbestift og en smart hårbørste. Nu er jeg hjemme igen, og det har været en dejlig dag!

En anden slags oprør 1971

Opgave A

Susanne **havde** brug for flere penge, end Knud og Else **kunne give** hende. Men hun **kunne** ikke **få** SU, fordi hun **var** under 23 år, og så **var** det forældrenes indkomst, der **bestemte**, om man **kunne få** SU. Susannes forældre **tjente** et par tusinde kroner over grænsen, så der **var** ingen SU til hende.

Susanne **begyndte** at gøre rent på Rigshospitalet et par gange om ugen, og så **tog** hun hvert år et studielån på 8.000 kroner. Hun **levede** billigt. Det **var** ikke moderne med dyrt og fint tøj, så hun **var** smart i sine gamle cowboy-bukser og en hjemmestrikket sweater.

Det **gik** ikke så godt med kærligheden. Susanne **blev** gravid, men hendes kæreste **ville** ikke **have** barnet. Susanne **gik** til »Mødrehjælpen« og **bad** om en abort. Først **sagde** de nej, men så **løj** Susanne og **fortalte**, at hun **røg** hash hver dag og **tog** LSD i weekenden. Hun **fik** aborten, men hun **var** ked af det.

Og hun **var** vred på Hans Christian. Han **var** kun interesseret i politik. Han **ville** kun **tale** om marxismen, og han **skulle** altid til møde om aftenen, så han **havde** ikke tid til at passe sit studium. Han **havde** heller ikke tid til Susanne. Hun **var** færdig med ham. Farvel!

Hele Danmark **talte** om en advokat fra Bornholm. Han **havde** vist sit skattekort i tv. Nul procent i skat, og manden **var** millionær! Mandens navn **var** Mogens Glistrup, han **havde** et advokat-firma, der **hjalp** rige mennesker med at finde huller i skatteloven, så de **kunne slippe** for at betale skat. Nu **ville** han **lave** et nyt politisk parti, der **skulle arbejde** for, at ingen **skulle betale** skat i Danmark.

»Kampen mod skattesystemet er ligesom modstandskampen mod nazisterne under Anden Verdenskrig!« sagde Mogens Glistrup.

En anden slags oprør 1971

Opgave B

Susanne har brug for flere penge, end Knud og Else kan give hende. Men hun kan **desværre** ikke få SU. Hun er **nemlig** under 23 år, og så er det forældrenes indkomst, der bestemmer, om man kan få SU. Susannes forældre tjener **imidlertid** et par tusinde kroner over grænsen, så der er ingen SU til hende.

Derfor begynder Susanne at gøre rent på Rigshospitalet et par gange om ugen, og **desuden** tager hun hvert år et studielån på 8.000 kroner. Hun lever billigt. Det er **heldigvis** ikke moderne med dyrt og fint tøj, så hun er **relativt** smart i sine gamle cowboy-bukser og en hjemmestrikket sweater.

Derimod går det ikke så godt med kærligheden. Susanne bliver gravid, men hendes kæreste vil ikke have barnet. Susanne går til »Mødrehjælpen« og beder om en abort. Først siger de nej, men **derefter** lyver Susanne og fortæller, at hun ryger hash hver dag og tager LSD i weekenden. Hun får aborten, men hun er **ikke desto mindre** ked af det.

Samtidig er hun vred på Hans Christian. Han er **nemlig** kun interesseret i politik. Han vil kun tale om marxismen, og han skal altid til møde om aftenen, så han har ikke tid til at passe sit studium. Han har **heller** ikke tid til Susanne. Hun er færdig med ham. Farvel!

Hele Danmark taler **for tiden** om en advokat fra Bornholm. Han har vist sit skattekort i tv. Nul procent i skat, og manden er **oven i købet** millionær! Mandens navn er Mogens Glistrup, han har et advokat-firma, der hjælper rige mennesker med at finde huller i skatteloven, **så** de kan slippe for at betale skat. Nu vil han lave et nyt politisk parti, der skal arbejde for, at ingen skal betale skat i Danmark.

De store årgange 1975

Susanne og Pierre tilhører generationen De store årgange, der blev født under og kort efter Anden Verdenskrig.

De er vokset op som børn af forældre, der blev voksne under krigens alvor. Forældrenes generation havde ikke tid til at diskutere kønsroller eller eksperimentere med euforiserende stoffer. De havde travlt med at forsørge familien og opbygge / at opbygge et velfærdssamfund, hvor deres børn kunne få de materielle goder og de chancer, de aldrig selv fik. Forældrenes generation skabte plads til De store årgange i samfundet.

Og børnene tog det som deres gode ret, at de gik i en god skattebetalt folkeskole og senere fik tilbudt en skattebetalt uddannelse.

Børnene følte sig også i deres gode ret til at kritisere forældregenerationen. De kritiserede deres forældre for at være materialistiske og konservative. De kritiserede kernefamilien og eksperimenterede selv med andre samlivsformer. De kritiserede deres mødre for at være undertrykte og passive, og de kritiserede deres fædre for at være dominerende og patriarkalske. De følte, at de havde råd til at forkaste forældrenes værdier, og de mente, at de selv kunne finde bedre måder at leve på.

Midt i 70'erne vågner De store årgange op til en ny virkelighed. Adgangen til arbejdsmarkedet er måske lukket for mange af dem. Hvordan skal de så blive voksne og deltage aktivt i samfundet?

Nye forældre på hårde betingelser 1975

Opgave A

Facit: F I B H A D C

- = **F** Endelig har Susanne taget sin sidste eksamen og kan kalde sig selv uddannet psykolog. Desværre kan hun også kalde sig selv arbejdsløs og gravid. **Hun har nemlig ikke fået et arbejde, og desuden venter hun et barn.**
- = **I** Susanne og Pierre bor sammen i en lille 3-værelses lejlighed, selv om de ikke er gift. Alligevel kunne Susanne ikke drømme om at kalde sig selv enlig mor. Hun er jo ikke enlig, selv om hun og Pierre ikke er gift. De synes ikke, det er så vigtigt at have papir på hinanden. **De mener nemlig, at det er håbløst gammeldags at gifte sig!** Kærligheden er det vigtigste, og den blomstrer bedst uden papirer, mener Susanne og Pierre.
- = **B** Susanne har også sine egne holdninger til, hvordan hun vil føde. Det skal ikke være, som da hendes mors generation fødte med en masse bedøvelse. Nej, Susanne vil have en naturlig fødsel uden narkose og medicin. **Det har hun nemlig lært på kurset i fødselsforberedelse i Rødstrømpernes Hus.** Hun vil også have, at Pierre skal med til fødslen, hvilket hendes mor ikke kan forstå. Hun mener bestemt ikke, at mænd kan tåle den slags.
- = **H** Desværre er de også meget gammeldags på hospitalet, så det koster lange diskussioner med jordemoderen. **Til sidst får Pierre tilladelse til at overvære fødslen.** Jordemoderen ryster på hovedet, da hun ser Pierre, der sidder på en lille taburet de mange timer, mens Susanne arbejder med at føde en fin lille pige.
- = **A** Fire dage efter fødslen kommer Susanne og den nyfødte pige hjem til den lille lejlighed på 3. sal. **Heldigvis har Pierre fået tid til at lave en lille pusleplads til babyen på badeværelset.** Til gengæld har de ikke vaskemaskine i lejligheden, så Susanne må vaske tøj og bleer i den fælles vaskekælder, hvor der heldigvis er moderne vaskemaskiner og tørretumblere.
- = **D** Susannes forældre sender et brev med en crosset check til de nybagte forældre. **Det bliver Susanne og Pierre glade for.** De har nemlig ikke så mange penge, for Susanne er arbejdsløs, og Pierre er stadig studerende på SU. Desuden skylder Susanne 66.000 kroner i studielån, og hun er ret bekymret for, hvordan hun skal betale så mange penge tilbage.
- = **C** Susannes far spørger i brevet, hvornår deres lille pige skal døbes, men Susanne og Pierre har ikke tænkt sig at holde en traditionel kristen barnedåb i kirken. Pierre er nemlig ikke medlem af Folkekirken. **Desuden synes han, at barnedåb er en gammel borgerlig tradition, som man kan forkaste.** Måske mener Susanne noget andet? De navngiver deres lille pige Marie.

Nye forældre på hårde betingelser 1975

Opgave B

Susanne har brug for flere penge, end Knud og Else kan give hende. Men hun kan **desværre** ikke få SU. Hun er **nemlig** under 23 år, og så er det forældrenes indkomst, der bestemmer, om man kan få SU. Susannes forældre tjener **imidlertid** et par tusinde kroner over grænsen, så der er ingen SU til hende.

Derfor begynder Susanne at gøre rent på Rigshospitalet et par gange om ugen, og **desuden** tager hun hvert år et studielån på 8.000 kroner. Hun lever billigt. Det er **heldigvis** ikke moderne med dyrt og fint tøj, så hun er **relativt** smart i sine gamle cowboy-bukser og en hjemmestrikket sweater.

Derimod går det ikke så godt med kærligheden. Susanne bliver gravid, men hendes kæreste vil ikke have barnet. Susanne går til »Mødrehjælpen« og beder om en abort. Først siger de nej, men **derefter** lyver Susanne og fortæller, at hun ryger hash hver dag og tager LSD i weekenden. Hun får aborten, men hun er **ikke desto mindre** ked af det.

Samtidig er hun vred på Hans Christian. Han er **nemlig** kun interesseret i politik. Han vil kun tale om marxismen, og han skal altid til møde om aftenen, så han har ikke tid til at passe sit studium. Han har **heller** ikke tid til Susanne. Hun er færdig med ham. Farvel!

Hele Danmark taler **for tiden** om en advokat fra Bornholm. Han har vist sit skattekort i tv. Nul procent i skat, og manden er **oven i købet** millionær! Mandens navn er Mogens Glistrup, han har et advokat-firma, der hjælper rige mennesker med at finde huller i skatteloven, **så** de kan slippe for at betale skat. Nu vil han lave et nyt politisk parti, der skal arbejde for, at ingen skal betale skat i Danmark.

Atomkraft og isvinter 1978

Opgave A

En ny oliekrise **havde** ramt den vestlige verden, og i Danmark **begyndte** man igen at diskutere, om man **skulle** indføre atomkraft for at få energi nok uden olie fra Mellemøsten.

De fleste danskere **syntes**, det er for farligt. Hvad **skulle** man gøre med affaldet? Og hvad nu hvis der **skete** en ulykke?

I august **deltog** Susanne og Pierre med lille Marie i en stor demonstration mod atomkraft i Danmark. »Hvad skal ind? Sol og vind! Hvad skal væk? Barsebäck!« **råbte** de og **stirrede** over vandet mod Sverige, hvor de **kunne** se det store atomkraftværk i Barsebäck, alt for tæt på København. Et par dage efter **besluttede** regeringen at vente med beslutningen om atomkraft i Danmark.

3 at have	2 at begynde	3 at skulle	3 at synes
3 at være	3 at skulle	2 at ske	3 at deltage
2 at råbe	1 at stirre	3 at kunne	1 at beslutte

Nytårsaften **var** Susanne, Pierre og Marie inviteret til fest hos nogle venner i det nordlige København. Det **havde** sneet de sidste dage, men pludselig **begyndte** det at blæse koldt fra øst, og temperaturen **faldt** til minus 15 grader, mens det **sneede** igen. **Skulle** de blive hjemme, eller **skulle** de tage til fest? De **tog** af sted med S-toget og **trak** Marie på kælkk fra stationen hen til vennerne. Her **så** de Dronning Margrethes nytårstale i tv kl. 18.

Dronningen **talte** om 70'ernes årti.

Susanne og Pierre **festede** med de andre, men da festen **var** slut, **kørte** S-togene ikke mere. Der **lå** sne og frost over Danmark. Gæsterne **måtte** overnatte.

3 at være	3 at have	2 at begynde	3 at falde
1 at sne	3 at skulle	3 at skulle	3 at tage
3 at trække	3 at se	2 at tale	1 at feste
3 at være	2 at køre	3 at ligge	3 at måtte

Flygtninge og indvandrere 1984

Susanne har fået nyt arbejde. **Nu** arbejder hun som psykolog sammen med to andre psykologer og en socialrådgiver med psykologisk rådgivning for flygtninge.

Danmark har **siden** 70'erne modtaget flygtninge fra Polen, Chile og især Vietnam. Nu strømmer der flygtninge ud fra Iran, **hvor** mange unge har fået problemer med den islamiske revolution.

Nogle danskere begynder at tænke, at Danmark ikke har råd til at hjælpe mennesker fra andre lande, **når** der er så stor arbejdsløshed og dårlig økonomi i Danmark. Det er specielt *Fremskridtspartiet*, der taler om at sende »de fremmede« hjem med en pose penge. **Især** alle de indvandrere, der er blevet arbejdsløse, for nu er der jo ikke brug for dem mere.

De mennesker, som nu kaldes indvandrere, blev i 70'erne kaldt fremmedarbejdere eller gæstearbejdere. Det er de mennesker, der kom til Danmark i slutningen af de glade 60'ere, **dengang** der var brug for deres arbejdskraft i industrien. De kom til Danmark med **planer** om at tjene penge nogle år, **hvorefter** de ville rejse hjem igen til kone og børn i Tyrkiet, Jugoslavien eller Pakistan. Men de fleste af dem blev boende i Danmark, og **efterhånden** kom deres familier også til Danmark.

Nytårsaften taler Dronning Margrethe **som sædvanlig** til nationen på tv. Hun skælder ud. Hun siger, at danskerne skal behandle de fremmede bedre. Måske tænker hun på sin egen franske mand, Prins Henrik, **som** danskerne gør grin med, fordi han taler dansk med accent. Den danske befolkning har ikke vænnet sig til, at dansk kan lyde på mange måder.

Mærkevarer og konfirmation 1988

Marie skriver brev til familien

Marie siger tusind tak til **sin familie**, fordi **de** alle kom til **hendes** konfirmation. Det var en stor dag for **hende** og **hun** var så glad for at se **dem** alle sammen.

Marie siger til **sin** oldemor, at **hun** forstår, at **hendes oldemor** ikke havde energi til at tage turen til København, men **Marie / hun** savnede **hende / sin oldemor**.

Marie håber, **hendes oldemor** stadig har det godt på plejehjemmet og ikke bliver alt for sur på alle de senile! **Marie** blev meget glad for gaven fra **sin oldemor**. Det fine smykke, som **hendes oldemor** har gemt til **hende** alle de år. Det betyder meget for **Marie**, og **hun** er sikker på, at **hun** vil tage det på tit – og tænke på **sin oldemor**, når **hun** tager det på.

Marie siger til sin farmor, at **hun** var så utrolig glad for, at **hendes farmor** kom helt fra Frankrig og var med til **Maries / hendes** store dag. Det var helt fantastisk! Marie håber, at **hun** snart kan komme og besøge **sin farmor** i Frankrig igen. Nu kan **Marie** snart flyve alene, og så skal **hun** blive god til at tale fransk. Det glæder **hun sig** til.

Marie siger tak til alle for gaverne. **Hun** er helt overvældet. Og **hun** vil aldrig glemme den fantastiske dag med alle talerne og sangene og blomsterne.

Marie sender mange kærlige hilsner og kys til familien.

Susanne skriver brev til sin veninde 1990

Facit: D H J A G K C I F

Kære Lis

- = **D** Hvor var det dejligt, at du kom til min fødselsdag. Jeg var så glad for at se dig.
Det er desværre alt for sjældent, det sker. Jeg savner dig, efter at du er flyttet til Århus, for vi havde sådan en god tid sammen som kolleger og efterhånden gode veninder.
- = **H** Men jeg er selvfølgelig glad på dine vegne. Jeg ved, at det var svært for dig med din skilsmisse, og så er det bare dejligt, at du har fundet en god mand, der også er en god far for dine børn. **Og ekstra dejligt, at du har fundet et job som skolepsykolog i Århus.**
- = **J** Ja, jeg nød min fødselsdag! Så mange skønne mennesker, spændende gaver, fine taler og tossede sange!
Men ved festen fik du og jeg jo ikke tid til at snakke rigtig dybt og længe, som vi plejer.
Du er jo en menneskekender, så måske lagde du mærke til, at jeg bagved glæden over festen gik rundt med en lille bitte depression?
- = **A** Fyrre år! Så kan man godt glemme alle de gamle drømme om at få et barn mere. Sådan er det bare!
Det er også lidt dumt af mig, at jeg så mange år har gået rundt med den drøm, for Pierre har hele tiden været imod tanken om flere børn. **Men jeg har nok håbet, at han kunne ændre mening.**
Det gjorde han så ikke, og nu er det for sent.
- = **G** **Men det med børn er ikke det eneste, der gør mig tung og deprimeret.** Pierres og mit liv sammen er overhovedet ikke særlig inspirerende. Jeg tror, vi har udviklet os i hver sin retning. Han er mere og mere centreret om at tjene mange penge og være rig med de rige, og nu er han også begyndt at købe og sælge aktier! Han bruger mange weekender på at sejle med sine venner i den store sejlbaad, de ejer sammen, og så sidder jeg alene her med Marie, der altid har gang i en masse aftaler med veninderne. Føler jeg mig lidt ensom og forladt? Ja!
- = **K** Også alle de aftener, hvor Pierre kommer meget sent hjem fra arbejde. Overarbejde, møder, ekstra projekter, hastesager... Ja, eller en lille elskerinde? **Sådan en lille lækker sag på 23 år?** Jeg tror det ikke, men tanken kommer til mig en gang imellem.
- = **C** Hvorfor jeg så ikke spørger ham? **Jamen, det kan jeg simpelt hen ikke konfrontere ham med!** Faktisk snakker Pierre og jeg ikke så meget sammen mere. Når han er hjemme, så er vi begge trætte efter arbejdet, og så er det bare sofaen med en avis eller noget ligegyldigt i tv.
- = **I** Jeg er jo glad for mit arbejde, men det kan ikke fylde mit liv. Jeg vil noget mere. Noget med kærlighed og romantik og fællesskab. **Og den slags glæder er desværre næsten forsvundet ud af mit liv.**
Er det bare sådan at blive 40 år? Skal jeg prøve at engagere mig meget mere i mit arbejde? En gang imellem tænker jeg, at jeg gerne vil skrive en bog om de skæbner, jeg har mødt på krisecentret. Men det er svært at tage sig sammen, når man mangler energi og glæde.
- = **F** Kære Lis, jeg forventer ikke, at du skal fortælle mig, hvad jeg skal gøre. Jeg har bare haft brug for at fortælle dig, hvordan jeg har det. **Og jeg ved, at jeg kan regne med din forståelse.**

Uddrag af statsminister Poul Nyrup Rasmussens nytårstale 1995

Opgave A

Facit: Indsæt de relevante udtryk i eksemplerne:

1. Han er meget utilfreds med sit arbejde og sin chef, men han synes, det er svært at **drage de nødvendige konsekvenser** og skifte job.
2. Vi skal fælde det store træ midt i haven. Jeg er lidt bange for, om det overhovedet **kan lade sig gøre**.
3. Når jeg ser dig spille fodbold, så er dit spil ikke så godt, som det **burde være**.
4. Jeg hørte, at forretningerne er lukkede på Grundlovsdag. Jeg ved ikke, om det **kan være** rigtigt.
5. Jeg har hørt, at han har haft en elskerinde i over et år. Det synes jeg altså ikke, at han **kan være bekendt!**
6. Jeg er så træt af min chef. Han **tager det for givet**, at jeg arbejder ekstra næsten hver dag.
7. Det er helt nødvendigt at **gøre en indsats** hvis du skal blive rigtig dygtig.
8. Det er nødvendigt at træne meget, hvis du vil blive dygtig til at spille fodbold. Du må ikke tro, at **succes kommer af sig selv**.
9. Der er snart folketingsvalg, men jeg synes, det er svært at **tage stilling til**, hvilket parti jeg vil stemme på.
10. Hør nu her! **Du må gøre dig klart**, hvad du vil eller ikke vil.

Uddrag af statsminister Poul Nyrup Rasmussens nytårstale 1995

Opgave B

Jeg så et billede af en dansk hverdag i avisen 2. juledag, som **sagde** mere end mange ord.

Til den ene side: Ungt par ved Dankortautomaten. De sidste julegaveindkøb. Velstand og fremgang. De er inde i varmen. Og lige om hjørnet: En ældre mand med ryggen til. Han **roder** i en af kommunens affaldskurve. Måske efter et par tomme flasker, som han kan **sælge**. Han er udenfor.

Er det billedet af velfærdssamfundet Danmark i 1995? Et delt Danmark - mellem dem, der er indenfor og dem, der er udenfor? Er det det billede, vi vil **se** af vores land? Eller vil vi **beslutte**, at sådan skal det ikke være - og drage de nødvendige konsekvenser. Kan det overhovedet **lade** sig gøre?

Ja, det kan det - men det **kræver**, at vi selv vil. Vi kan ikke bare **skubbe** ansvaret for hinanden over på samfundet. Samfundet er lige præcis så godt, som vi selv **gør** det til.

Men jeg **synes** faktisk, at nogle af velfærdssamfundets advarselsslamper **blinket**. Det går bedre nu. Ja, men alt er ikke, som det **burde** være.

Kan det **være** rigtigt, at medmennesker i Danmark er uden social kontakt, ensomme og udstødte?

Kan vi være bekendt, at samfundet ofte opleves utilstrækkeligt, netop når vi har brug for det? F.eks. når gamle mennesker skal **vente** på hjælp i flere uger?

Jeg synes ikke, vi kan være det bekendt. Men vi skal ikke **spørge**, om samfundet kan være det bekendt. Det er i sidste ende både den enkeltes og alles ansvar, om velfærdssamfundet **fungerer**. Det er følelsen af ansvar for hinanden, der **skaber** et stærkt og helt samfund.

Alt for mange tager velfærdssamfundet for givet - uden at vi selv **gør** en indsats. Og så har vi vel troet på, at sammenholdet kom af sig selv.

Tiden er inde til, at vi **tager** stilling til værdierne. At vi **tør** have klare holdninger til udviklingen af det samfund, vi alle er en del af. At vi gør os klart, hvad vi vil, men også hvad vi ikke vil.

For mig er frihed og sammenhold fundamentale værdier. Vi må beskæftige os langt mere med det enkelte menneskes ansvar - også for sammenholdet. Hvis ansvarsfølelsen **forsvinder**, har vi for alvor problemer.

Vi vil have et stærkt og helt, ikke et svagt og delt samfund.

En stor beslutning 2003

Opgave A

Facit til cloze-opgaven indsat med **rødt**.

NB: Ord med **blåt** til ekstra opgave.

Susannes overvejelser

Efter et år i New York og en dejlig sommer i Susannes nye **sommerhus** er Marie flyttet tilbage til Århus, **hvor** hun skal gøre sin **journalistuddannelse** færdig. Hendes lejlighed i Århus har været fremlejet til en ung **arkitektstuderende**, **som** Pierres firma har haft i praktik.

Pierre har hjulpet Susanne med hendes **sommerhus**. Han har lavet **arkitekttegninger** til en udbygning af det lille hus, **så** der er en ny afdeling med stue og **soveværelse nu**. Det er selvfølgelig Susannes kæreste, Søren, der har bygget den nye afdeling. Han er nemlig tømrer.

Susanne er glad for, at **sommerhuset** er større nu, for så kan der være plads **både** til hende og til Marie, når hun en gang i fremtiden får mand og børn. Susanne drømmer nemlig om at blive **mormor** snart, **selv om** hun ved, at de fleste kvinder er omkring 30, når de får deres første barn.

Det store spørgsmål i Susannes liv er lige nu, **om** hun skal sige ja til Søren's forslag om, **at** de skal flytte sammen. Susanne er meget glad for Søren, og hun nyder at være i hans hus, **der** ligger et smukt sted tæt ved kysten i **Nordsjælland**.

Men hun er meget i tvivl, for **hvis** hun flytter sammen med Søren i **Nordsjælland**, så bliver det meget svært for hende at fortsætte med at arbejde i København. Der er **nemlig** alt for meget trafik på **motorvejene**, så der er tit lange køer i **myldretiden**. **Desuden** har DSB store problemer med forsinkelser, så Susanne kan risikere at komme for sent på arbejde alt for tit.

Derfor overvejer Susanne, om hun måske kan sige farvel til sit job hos Københavns kommune og starte som selvstændig psykolog og Stress Coach. Der er god plads til at lave en konsultation i Søren's hus. Desuden er der mulighed for at renovere Søren's lade. Sådant en renovering vil gøre det muligt for Susanne at holde kurser for 12-14 deltagere, der vil lære noget om Mindfulness og **stresshåndtering**.

Hvis Susanne beslutter sig for at flytte på landet og blive selvstændig, giver det en mulighed for at hjælpe Marie med en bolig i København, hvor **boligpriserne** er steget helt vanvittigt de sidste år. Marie kan nemlig leje Susannes **ejerlejlighed**, **og** det vil løse et stort problem for Marie, der håber på at få job i København, **når** hun bliver færdig med sin uddannelse.

Desuden satser Susanne på, at hun får råd til at beholde **sommerhuset**, **for** hendes bøger sælger stadig godt. Hvis det bliver nødvendigt, kan hun leje **sommerhuset** ud til turister i **sommerperioden**, og resten af året kan Marie låne det i weekenden, når hun har lyst til at komme væk fra byens larm. **På den måde** kan Susanne og Marie se hinanden tit, for der er kun 20 km mellem Søren's hus og Susannes **sommerhus**.

En stor beslutning 2003

Opgave B

Facit: F E H B I D A

Susannes overvejelser

1. = **F** Efter et år i New York og en dejlig sommer i Susannes nye sommerhus er Marie flyttet tilbage til Århus. Her skal hun gøre sin journalistuddannelse færdig. Hendes lejlighed i Århus har været fremlejet til en ung arkitektstuderende, som har været i praktik i Pierres firma.
2. = **E** Pierre har hjulpet Susanne med hendes sommerhus. Han har lavet arkitekttegninger til en udbygning af det lille hus, så der nu er en ny afdeling med stue og soveværelse. Det er selvfølgelig Susannes kæreste, Søren, der har bygget den nye afdeling. Han er nemlig tømrer.
3. = **H** Susanne er glad for, at sommerhuset er større nu. På den måde kan der være plads både til hende og til Marie, når hun en gang i fremtiden får mand og børn. Susanne drømmer nemlig om at blive mormor snart, selv om hun ved, at de fleste kvinder er omkring 30, når de får deres første barn.
4. = **B** Det store spørgsmål i Susannes liv er lige nu, om hun skal sige ja til Søren's forslag om, at de skal flytte sammen. Susanne er meget glad for Søren, og hun nyder at være i hans hus, der ligger et smukt sted tæt ved kysten i Nordsjælland.

Men hun er meget i tvivl, for hvis hun flytter sammen med Søren i Nordsjælland, så bliver det meget svært for hende at fortsætte med at arbejde i København. Der er nemlig alt for meget trafik på motorvejene. Næsten hver morgen og eftermiddag er der lange køer i myldretiden. Desuden har DSB store problemer med forsinkelser, så Susanne kan risikere at komme for sent på arbejde alt for tit.

5. = **I** Derfor overvejer Susanne, om hun måske kan sige farvel til sit job hos Københavns kommune og starte som selvstændig psykolog og Stress Coach. Der er god plads til at lave en konsultation i Søren's hus. Desuden er der mulighed for at renovere Søren's lade. Sådan en renovering giver mulighed for, at Susanne kan holde kurser for 12-14 deltagere, der vil lære noget om Mindfulness og stresshåndtering.
6. = **D** Hvis Susanne beslutter sig for at flytte på landet og blive selvstændig, kan hun samtidig hjælpe Marie med en bolig i København. Her er boligpriserne steget helt vanvittigt de sidste år. Marie kan leje Susannes ejerlejlighed, og det vil løse et stort problem for Marie, der håber på at få job i København, når hun bliver færdig med sin uddannelse.
7. = **A** Desuden satser Susanne på, at hun får råd til at beholde sommerhuset, for hendes bøger sælger stadig godt. Hvis det bliver nødvendigt, kan hun leje sommerhuset ud til turister i sommerperioden, og resten af året kan Marie låne det i weekenden, når hun har lyst til at komme væk fra byens larm. På den måde kan Susanne og Marie se hinanden tit. Der er kun 20 km mellem Søren's hus og Susannes sommerhus.